

**TOESPRAAK MINISTER BOS
OPENING NIEUWBOUW NIVRA**

16 april 2008

Amsterdam

Versie 16 april, 10.16 uur

Alleen het gesproken woord geldt

Majesteit, dames en heren,

Twee schepels graan, vier karrenvrachten hooi, vier ossen, acht varkens, twaalf schapen, acht okshoofden wijn, vier vaten bier, twee vaatjes boter, een hemelbed met alles erop en eraan, een uitgaanskostuum en een zilveren drinkbeker.

Dat is wat rond 1630 hier in Amsterdam werd neergeteld voor één tulpenbol.

Om precies te zijn: de bol van de paarswitte Viceroy-tulp.

De tulpengekte in ons land was toen op zijn hoogtepunt.

Zes oogsten nadat de eerste tulp vanuit Turkije in de Leidse Hortus was aangekomen waren tulpen een rage geworden.

Niet eens meer om er naar te kijken en van te genieten, maar om er in te handelen.

In bestaande tulpen en toekomstige tulpen.

In de kroeg en op de beurs.

Op 3 februari 1637 stortte de optiehandel volledig in.

Waarom?

Omdat het publiek zijn vertrouwen in de waardeestijging van de tulp had verloren en iedereen zijn bollen zo snel mogelijk probeerde te verkopen.

Want vertrouwen is de basis van iedere markt.
Van de Albert Cuyp tot Beursplein 5, van Amsterdam tot Tokyo.
Het gaat dan om vertrouwen in de kwaliteit van de producten, in de reputatie van de verkoper, in de tijdigheid van de levering.
Zeker de financiële markt is gebaseerd op vertrouwen.
Vertrouwen in elke laag en schakel van het systeem.
Vertrouwen dat risico's zijn afgedekt en verwachtingen realistisch zijn.
Om dat vertrouwen te waarborgen is de accountant uitgevonden.
Geen starre boekhouder, maar in de woorden van uw oude collega-accountant Limperg: "vertrouwensman van het maatschappelijke verkeer".

Vertrouwen komt te voet en gaat te paard.
En acht jaar geleden liep dat paard erg hard.
Door de internationale boekhoudaffaires Enron, Worldcom, Parmalat en Ahold stond de financiële wereld op zijn kop.
Beleggers raakten hun geld kwijt, en een paar van de hoofdrolspelers hun vrijheid.
Bernard Ebbers van World Com verblijft als inmate nr 66022-054 in de Federale gevangenis in Louisiana, en Jeffrey Skilling van Enron is inmate nr 29296-179 in Minnesota, en daar zullen ze de komende 25 jaar blijven.
Dat kun je tegenwoordig opzoeken en controleren via de inmate locator van het Federal Bureau of Prisons; een soort Google Earth voor criminelen.

Maar u bent toen ook iets heel belangrijks kwijtgeraakt: het vertrouwen van de markt en van de consument.

Dat raakt uw beroep in het hart van haar bestaan.
Gelukkig wordt dat vertrouwen - voetje voor voetje - weer teruggewonnen.
Dat was en is een gezamenlijke inspanning.

Hoe?

Door het evenwicht tussen vertrouwen en controle te herstellen.
In eerste instantie door extra regelgeving.
In Amerika de Sarbanes Oxley Act en in Nederland de Corporate Governance-regelgeving Code Tabaksblat, de Wet toezicht financiële verslaggeving en de Wet Toezicht Accountantsorganisaties (Wta).
Met de Wta hebben we iets nieuws geïntroduceerd: publiek onafhankelijk toezicht op uw beroep door de AFM.
Omdat kwaliteitsborging noodzakelijk is en blijft in een internationaal opererende financiële wereld.
De belangen zijn groot en de risico's ook.
Het toezicht op de accountantsorganisaties is daarbij een goede extra borging.

Maar u bent natuurlijk vooral ook zelf aan de bal bij het herstellen van het vertrouwen.
Daarbij is het belangrijk dat u transparant maakt wat u doet, voorspelbaar bent in uw handelen en duidelijk communiceert wat van u te verwachten is én wat niet.
En dat liefst allemaal in begrijpelijke, heldere taal.
Dat is overigens een les die ook de overheid ter harte moet nemen.
Want ook daar zijn regels of juist minder regels niet genoeg om de boel transparanter en klantvriendelijker te maken.

Maar het is en blijft ook belangrijk dat u vanuit uw expertise steeds in kunt spelen op actuele thema's, en op de rem durft te trappen als uw expertise structureel dreigt te worden ingezet voor geïstitutionaliseerd wantrouwen.

Een sterk voorbeeld daarvan zijn de 16.000 accountantsverklaringen die leden van het NIVRA jaarlijks ten behoeve van het Rijk uitbrengen.

Op welke stapel die terecht komen weet ik niet, maar dat dit een vorm is van doorgeslagen controle is die niet zoveel meer te maken heeft met het waarborgen van vertrouwen, leidt geen twijfel.

Natuurlijk wil de overheid daarbij de hand in eigen boezem steken en het goede voorbeeld geven.

Bijvoorbeeld door de introductie van een Rijksbreed subsidiekader met arrangementen voor verantwoording en controle die uitgaan van vertrouwen in plaats van wantrouwen.

En als we het toch over 'doorslaan' hebben.

Zouden de handleidingen die het NIVRA publiceert niet ook een onsje minder kunnen?

Dat bedoel ik zelfs letterlijk.

Want de drie handleidingen die het NIVRA vorig jaar heeft gepubliceerd om accountants wegwijs te maken in alle beroepsregels zijn samen goed voor bijna 3000 bladzijden!

Zware kost!

Een nieuwe aanpak en een nieuw élan in de balans tussen controle en vertrouwen is dringend nodig.

Ook daar ligt een uitdaging voor uw beroepsgroep.

Een uitdaging die zeer actueel is in de huidige kredietcrisis, of beter, liquiditeitscrisis.

Deze crisis draait sterk om de balans tussen verwachting en realiteit, vertrouwen en risico, toezicht en zelfregulerend vermogen.

Verwachtingen zoals stijgende huizenprijzen, de voordelen van diversificatie van activa en de kredietwaardigheid van gebundelde hypotheek.

Deze verwachtingen werden ingehaald door een heel andere werkelijkheid en daardoor sloeg het vertrouwen om in wantrouwen.

Eerst ging het vooral om wantrouwen ten opzichte van de (hypotheek)producten, maar dat wantrouwen verspreide zich van product naar spelers.

Zeker toen een aantal grote spelers werden getroffen, en nog meer toen de crisis oversloeg naar landen buiten de VS.

Deze crisis heeft duidelijk gemaakt dat risicobeheersing van groot belang is.

Hoe goed is de kwaliteit van die risicobeheersing?

Wat betekenen de risico's voor de waardering van ondernemingen?

En wat doet het met de jaarcijfers die u certificeert?

En dat alles in een wereld met complexe financiële producten die snel van waarde kunnen veranderen.

Want ook al is het wantrouwen deze keer niet gericht op de accountants, toch is en blijft de accountant intensief betrokken bij wel en wee van de financiële wereld.

De cijfers waar u uw handtekening onderzet móeten deugen en moeten de toets van de degelijkheid waar uw beroep voor staat kunnen doorstaan.

De waarde die u toekent moet de waarde zijn waar anderen op kunnen vertrouwen.

Het liefst zou ik geheel in deze geest nu ook zeggen dat ik het niet nodig acht dat we op deze crisis reageren met nieuwe regels.

Dat we het vertrouwen hebben in de financiële sector dat ze het zelf wel corrigeren, vertrouwen in hun zelfreinigend vermogen.

Maar dat vertrouwen heeft bij mij een forse deuk opgelopen.

En niet alleen bij mij.

Afgelopen weekend was ik in Washington bij de jaarvergadering van IMF en Wereldbank en ik merkte hoe daar, in het walhalla van het vrije marktdenken, hoe ook daar het vertrouwen was aangetast.

Hoe er keihard gereageerd werd op bankbestuurders die geen regelgeving wilden maar wel uit de problemen geholpen wilden worden met publiek geld.

Hoe over de oorzaken van de financiële crisis gesproken werd met termen als 'infectuous greed', besmettelijke hebzucht.

Vanuit het besef dat het uiteindelijk niet een stelsel is dat faalt maar dat het mensen zijn die hun verantwoordelijkheid niet nemen, die onverantwoordelijke risico's nemen, die gedreven worden door ongebreidelde hebzucht waar ook uw regels niet tegen bestand zijn gebleken.

De sector heeft daarmee veel krediet en vertrouwen verspeeld en zal daarom moeten leren leven met nieuwe regels.

Ik heb even genoeg van teveel vertrouwen in het zelfreinigend vermogen.

Daarvoor was het falen te groot en de gevolgen te heftig.

Er zullen dus nieuwe regels komen zoals het Financial Stability Forum die afgelopen weekend ook al heeft voorgesteld.

En we zullen weer naar u kijken om erop te kunnen vertrouwen dat ze goed worden toegepast.

Dat we weten waar de risico's zitten en hoe groot ze zijn.

Dat het niet loont om ze onbeperkt te nemen, laat staan te verdonkeremanen.

Het is in een tijd waarin het kapitalisme zo opzichtig faalt altijd passend een oude communist te citeren.

Zo zei Lenin: "vertrouwen is goed, controle is beter".

Hij had het heel vaak mis, nu heeft hij hier even gelijk.

De financiële sector zal het vertrouwen weer moeten winnen.

We zullen op u moeten vertrouwen om kwaliteit en integriteit te kunnen herkennen.

Dat dit nieuwe gebouw u daartoe mag inspireren